

KAYNAKÇA

1. Erişkon Binnur (1996).Yabancı Dil Olarak Almanca Ders Kitaplarında Ülkebilgisi ve Kültür Aktarımı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İ.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Demirel Özcan (1990). Yabancı Dil Öğretimi, 2.bs., Ankara: Usem Yayınları.
3. Güvenç Bozkurt (2002). Kültürün ABC'si, 2.bs, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
4. Asutay Hikmet: (2003), ,Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Bağlamı ve Öteki Dil', Ankara Üniversitesi (TÖMER) Dil Dergisi, 118. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, s.26-29.
5. McKay Sandra Lee (2000). Teaching English as an international language: Implications for cultural materials in the classroom.'TESOL Journal, 9. Toronto, TESOL Journal Press, s.7-11.
6. Nevada State Dept. Of Education (1999): Nevada Foreign Language Standarts: Nevada State Dept of Education, Carson City. (Çevrimiçi)
7. Aksan Doğan (1977). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilimi I. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
8. Özil Şeyda (1991). Dil ve Kültür Çağdaş Kültürümüz, Olgular, Sorunlar, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği. İstanbul: Cem Yayınevi.

TÜRK VE KAZAK KÜLTÜRÜNDE AD KOYMA GELENEĞİ ÜZERİNE İNCELEME

Esra Anamaslı

anamasli.esra@gmail.com

Süleyman Demirel Üniversitesi

Giriş

Kültür bir milletin öz malıdır ve milleti millet olarak yaşatan en esaslı unsurdur. Kültür, kaynağını o milletin tarihinden, dil, din, ahlak, sanat ve geleneklerinden alır. İnsanların oluşturduğu tüm değerler ve ürünler topluca kültürü oluşturmaktadır. Ünlü dilbilimci Doğan Aksan kişi adlarıyla ilgili görüşlerini şöyle ifade etmektedir: “Kişi adları kültürel dil bilimi çalışmaları açısından da önem taşımaktadır. Çünkü bir insana ad verilmesi o ulusun kültürüyle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Her ülkede bir takım ad koyma gelenekleri vardır. İnsanoğlunun bu konuda ortak eğilimleri olduğu gibi, toplumdan topluma birbirinden farklı, kendine özgü geleneklerin de olduğu gözlemlenmektedir. İsimlerin verilmesi dini, milli ve mahalli sebeplerle değişiklik gösterebilir. Ünlü dil bilimci Adolf Bach bu nedenle “bir ulusun ad hazinesi, onun geçmişteki ve bugünkü zihinsel ve ruhsal durumunun anlatımıdır” (Aksan, 1995:115).

Ad bilimi, canlılar, cansız varlıklar veya soyut kavramların adıyla ilgilenen bilim dalıdır. Özel adlarla ilgilenen bilim dalına “Ad bilim” (Onomastik) adı verilmektedir. Ad biliminin kişi adlarıyla ilgili alt dallarından biri ise “Kişi adları bilimi” (Antroponim) olarak adlandırılır. Bu bilim dalını, dilbilimciler, sosyologlar, halk bilimciler, hukukçular, vd. kendi adlarıyla ilgili yönlerini ele alarak inceler ve sonuçlandırır (Sakaoğlu, 2001:9).

Kişi adları, yan yana gelmiş seslerden çok, taşıyıcısını nitelendirmek ve kişi ile bir bütün olarak algılanan birer tanımlayıcı şeklinde değerlendirilmelidir. İslamiyet öncesi Türk toplumlarında örneklerini gördüğümüz ad verme âdetlerinin, İslamiyet’in kabulünden sonra da fazla değişikliğe uğramadan devam ettiğini görmekteyiz. İslâm dininin ve Arap-Fars kültürünün etkisinin de Türklerin çocuklarına verdikleri adlara da yansıdığı görülmektedir. Hz. Muhammed “Siz kıyamet gününde hem kendi adınızla, hem de babalarınızın adıyla çağırılacaksınız; bu sebeple kendinize güzel ad koyunuz” şeklindeki uyarısı da çocuğa anlamlı adların verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Araştırmanın Amacı

Gençlerin sahip oldukları adlar ve onların anlamları ile ad verme gelenekleri hakkındaki görüşleri gelecekteki adları belirlemede önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada Süleyman Demirel Üniversitesinde öğrenim gören Türk ve Kazak öğrencilerin kişi adları ve ad verme geleneği ile görüşlerini değerlendirmek bu alanda yapılan çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın örneklemini Süleyman Demirel Üniversitesinde 1 ve 2 sınıfta öğrenim gören 50 Türk ve 50 Kazak öğrenci olmak üzere toplam 100 öğrenci oluşturmaktadır. Ankete katılan söz konusu 100 öğrenciye aşağıdaki 10 soru yöneltilmiştir:

- 1) *Adınız ne?*
- 2) *Ailenizde çocuğa ad koyma hakkı en çok kime tanınır?*
- 3) *Sizin adınızı kim vermiştir?*
- 4) *Adınızı seviyor musunuz? Neden?*
- 5) *Adınızı sevmiyor musunuz? Neden?*
- 6) *Annenizin ve babanızın adı nedir?*
- 7) *Adınızın anlamını biliyor musunuz?*
- 8) *Takma adınız var mı?*
- 9) *Hangi adlar hoşunuza gidiyor?*
- 10) *Gelecekte çocuklarınıza hangi adları (kız / erkek) vermek istersiniz?*

BULGU VE YORUMLAR

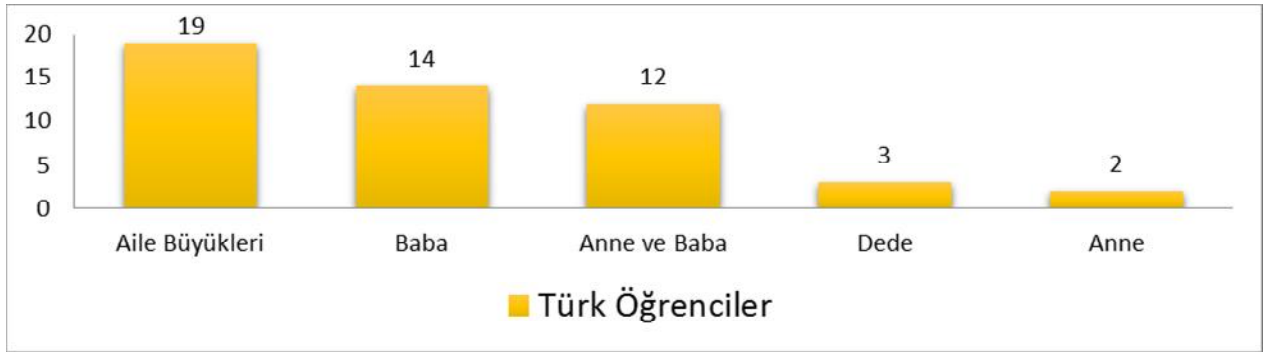
Tablo 1. Ankete Katılan Öğrenci Dağılımı

Türk Kız Adları	Kazak Kız Adları
Zehra, Arda Yaren, Senem, Gözde, Nihal Betül, Rümeyya, Ebrar, Gülizar, İslim, Sümeyra, Kübra, Seda, Fatma, Şifa, Hümeysra, Sümeyye, Büşra, Zümerha, Esra(2), Merve (2), Hatice (2)	Malika, Aziza, Asel, Şolpan, Dana, Aray, Madina, Balnur, Dinara, Amina, İnara, Asemgül, Fatima, Nargilya, Saltanat, Danagül, Meruvert, Fariza, Bayan,Ziyada, Güljamal, Arujan, Gavhar, Akerke, Lazzat, Saya, Nazım, Aygerim (3), Asem (3) Aydana (2)

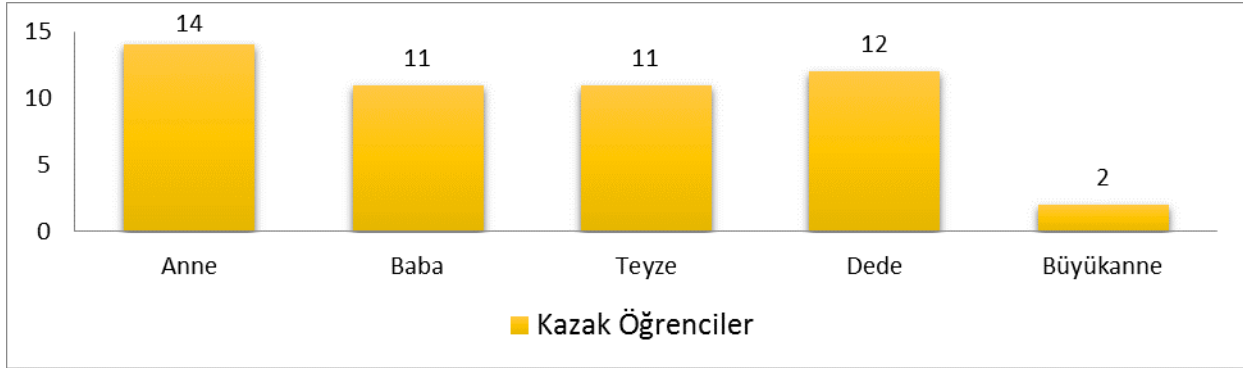
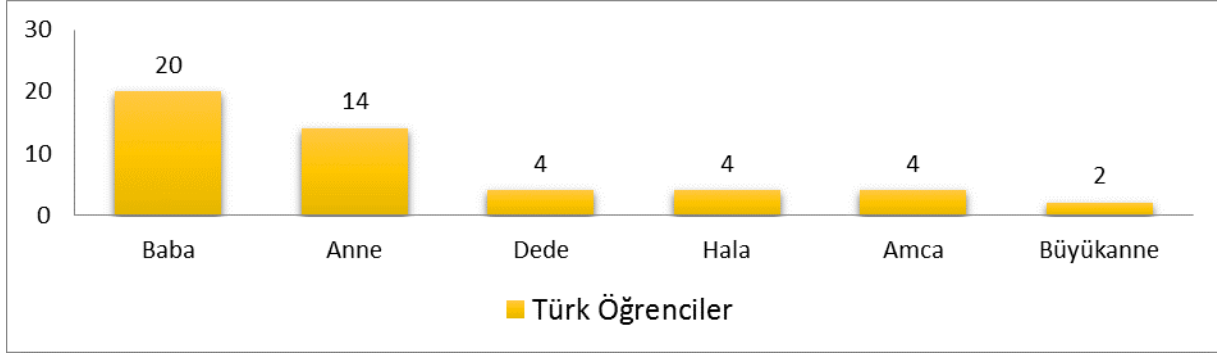
Türk Erkek Adları	Kazak Erkek Adları
Ahmet, Recep, Safa, Nazım, Fetullah, Mutlu, Can Burak, Cevdet, Zübeyr, Nihat, Cihat, Hakkı, Mahmut, Oğuzhan, Abdülkadir, Mehmet, Muhammet, Mazlum, Ömer (2),	Janat, Almas, Elmurat, Bakıtjan, Arman, Dulat, Nursultan, Bolat, Temirlan, Elaman, Yerasıl, Sayat, Yerbolat, Medet (2)

Mustafa (2), Ömer Faruk (2)

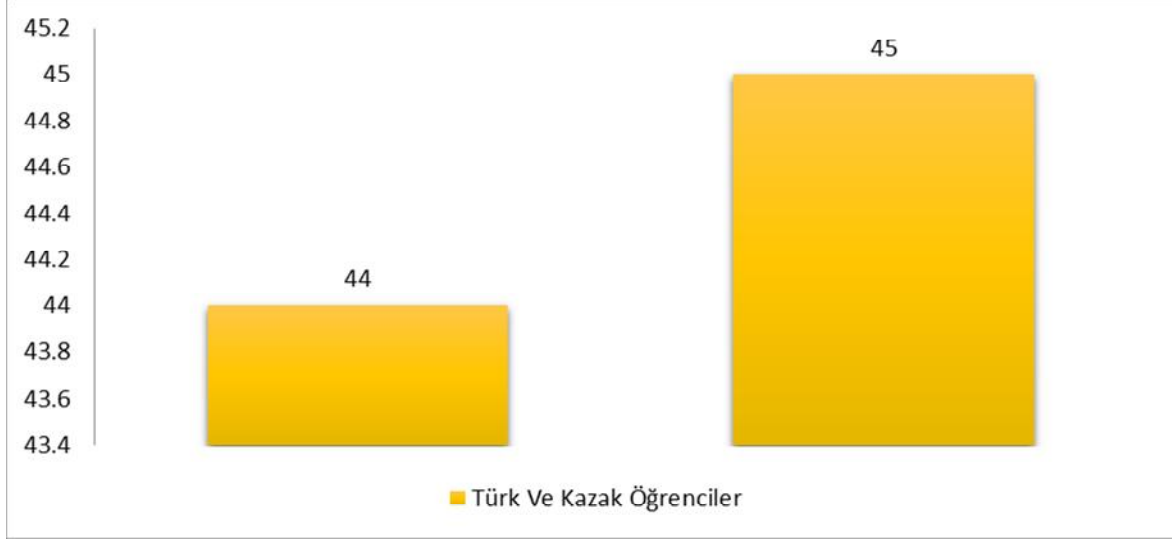
Tablo 2. Ailenizde çocuğa ad koyma hakkı en çok kime tanınır?

Tablo 3. Sizin adınızı kim vermiştir?

Tablo 4. Adınızı seviyor musunuz? Neden?

Ankete katılan öğrenciler, adlarını sevmelerinin nedenini şöyle açıklamışlardır:

- Anlamı güzel olduğu için (Muhammed, Asan)
- Kendine yakıştığı için (Hümeyra, Zümerha)
- Çok fazla olmadığı için (Lazzat, Şifa)
- Dini bir ad olduğu için (Mehmet, Sümeyye)
- Modern bir ad olduğu için (Yaren, Medet)
- Ailesi verdiği için (Aydana, Fatma)

Tablo 5. Adınızı sevmemenizin nedeni nedir?

Ankete katılan öğrenciler, adlarını sevmemelerinin nedenini şöyle açıklamışlardır:

- Eski olduğu için (Hatice, Ayşe)
- Anlamsız buldukları için (İslim)

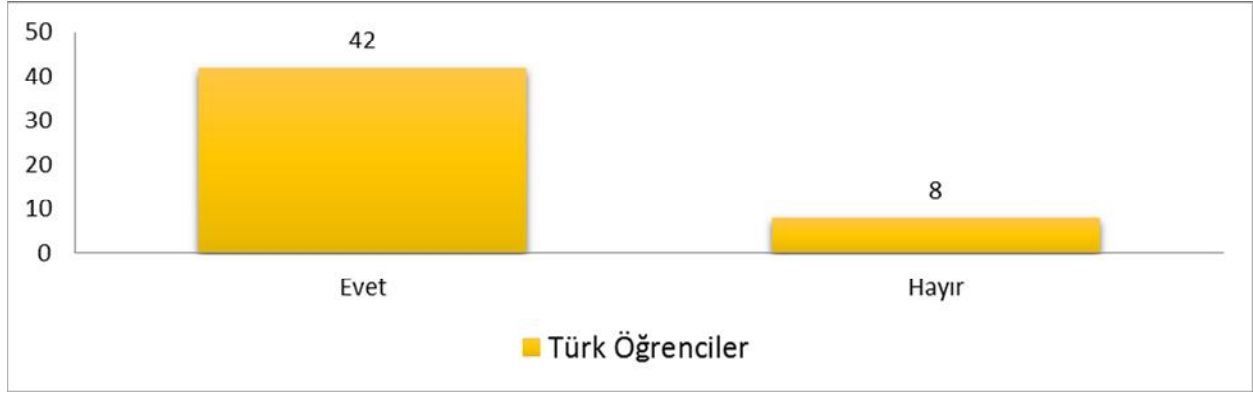
- Çok fazla olduğu için (Esra, Asel)

Tablo 6. Annenizin ve babanızın adı nedir?

Türk Bayan Adları	Kazak Bayan Adları
Merve, Besra, Güler, Zekiye, Songül, Figen, Servet, Safiye, Yeter, Hatice, Selvet, Beyhan, Felek, Gülay, Gönül, Zehra, Huriye, Sultan, Emine, Huliser, Melek, Gülşeret, Sevim, Nazife, Hüsne, Sedef, Fatma, Fadime, Esengül, Şerife, Banu, Kezban, Aysel (2), Havva (2), Zinet (2), Şengül (4), Nurhan (2)	Aysıra, Uljan, Almaş, Gülzada, Gülsara, Jemile, Almagül, Fikriye, Aynagül, Nurgül, Rabilyam, Kulpan, Gülşat, Karlıgaş, Galiya, Akmaral, Bakıtlı, Gülbaram, Gülbanu, Zuhra, Elnara, Nazira, Kimbat, Gülnur, Madina, Gülayna, Roza, Şolpan, Munira, Saniya, Tolkın, Lazzat, Gülziya, Ubayda, Luiza, Anargül, Külpaş, Ziyagül Bibigül (2), Farida (2), Aynur(2), Külpaş

Türk Bay Adları	Kazak Bay Adları
Feyzi, Mehmet Ali, İrfan, Atila, Enver, Mehmet, Celal, Turan, Erdal, Şeref, Ali Osman, Bahattin, Talat, İhsan, Halil Bestami, Uğur, Abdurrahman, Rıza, Davut, İbrahim, Korkmaz, Muharrem, Arif, Taner, Fuat, Hamza, Mehmet(4), İsmail (2), Hasan(3), Mustafa (2), Osman(2), Celal (2)	Elbek, Gabiden, Sabit, Ospan, Argak, Berik, Talgat, Azat, Meyramgali, Marat, Kanat, Tileukabul, Bakıtjan, Elaman, Nurbolsın, Seken, Muhtiyar, Zeurbek, Amantay, Aymurat, Devlet, Yergali, Maksut, Edil, Aytogan, Bakıt, Talgat, Ayber, Kayrat, Yermek, Muhtar, Janar, Kurmangazi, Kerimkulu, Duysebay (2), Murathan (2), Nurlan (2)

Tablo 8. Adınızın anlamını biliyor musunuz?

Tablo 9. Hangi adlar hoşunuza gidiyor?

Türk Kız ve Erkek Adları	
En Çok Beğenilenler	En Az Beğenilenler
Elif, Meryem, Zeynep, Hatice, Ebrar, Fatıma, Azra, Ecrin, Saliha, Hira	Besta, Derin, Açelya, Dilruba, Deniz, Betül, Senem, Mihrinisa, Mira, Etkä, Esmä, Müberra, Gizem, Gülbanu, Aden, İrem, Ceren, Erva, Ümmügülsüm, Zehra, Belemir, Yasra, Kevser, Melek, Sümeyra, Buse, Sema, İkra, Burcu
Yusuf, Mushab, Ali, Muhammet, Mirza, Furkan, Yiğit, Ensar,	Enes, Hamza, Halid,
Ömer, Mustafa, Mert, Fatih, Can, Burak, Akif, Mehmet, Yavuz, Hasan, Alperen	Berad, Hanzala, Arda, Mertcan, Berk, Bekir, Cevdet, Baran, Tankut, Mahir, Hüseyin,

	Cevdet, Hakan, Arslan , Çağatay, Yıldırım, Mertcan, Menderes, Alparslan,Pusat
--	---

Kazak Kız ve Erkek Adları	
En Çok Beğenilenler	En Az Beğenilenler
Amina, Malika, Ayşa, Aru, Aysulu, Ajar, Safiya, Jasmin, Madina, Ademi, Aziza, Asel, Aydana, Aygerim, Fatima, Aygöl Yerasıl, İbrahim, Aslan, Ali, İslam, Abay, Muhammed, Nurbolat, Nursultan, Kanat, Almas, Yerbolat, Ömirbek	Elmira, Bakıtjan, Adima, Hadisa, Ayman, Jibek, Korkim, Nurşaşkan, Ayımjan, Saniya, Ayda, Sezim, Sulu, Yerkenaz, Adiya, Ayımgöl, Simbat, Diyana, Sayida İsmail, Mehmet, Madi, Asan, Temir, Aydos, Amangali, Mansur, Nurali, Omar, İskender, Devlet, Janel, Sanjar, Janat, Arman, İslam, Sabit, Azamat, Dastan, Meyirlan, Jigit, Edil, Meyirjan.

Tablo 10. Gelecekte çocuklarınıza hangi adları (kız / erkek) vermek istersiniz?

Türk Kız ve Erkek Adları	
En Çok Beğenilenler	En Az Beğenilenler
Azra, Elif, Zeynep, İkra, Seda, Öykü, Ayşe, Meryem, Betül, Hira, Fatma, Mina, Rana, Belemir, Dilruba, Ecrin, Rümeyya Hakan, Yusuf, Hamza, Muhammed, Ali, Fatih, Yiğit, Mirza, Musab, Talha, Ömer, Yunus, Can	Ela, Merve, Songül, Berfin, Sümeyye, Nisa, Fadime, Buse, Sema, Sultan, Damla, Esmâ, Aşkın, Gökyüzü, Melek, Aden, Mina, Eyşan, Açelya, Saliha, Hatice Arslan, Kaan, Alp, Hamit, Bedirhan, Salih, Rıdvan, Bilal, Cihangir, Temel, İmran, Emre, İhsan, Emir, Akif, Mustafa, Talha, Hanzala, Mehmet, Mustafa, Orkun, Yavuz, İbrahim

--	--

Kazak Kız ve Erkek Adları	
En Çok Beğenilenler	En Az Beğenilenler
Aysulu, Jasmin, Amina, Ayşa, Saniya, Aliya, Jibek, Edemi, Safiye, Fatima, Jasmin, Aydana	Anel, Ravşan, Sayida, Munira, Ajar, Ayman, Safiye, Ayem, Sulu, Ademi, Aylana, Anara, Gülnur, Bakıtjan, Şolpan, Fatima, Diyana
Asan, Ali, Mansur, İbrahim, Muhammed Yerlan, Sultan, Madi, Ansar, Nurali	Yernar, Amir, Diyas, Manas, Alen, Diyas, Aldiyar, Sanjar, Nurali, Arslan, Mirlan, Jigit, Ramazan, Sultanmahmud, İsatay, İslam, Dinmuhammed, Mustafa, Ahmet, Rahman, Raşid, Serk, Sancar, Comart

Sonuç

Bir insana ad verilmesi o ulusun kültürüyle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bugüne kadar pek çok dil bilimciler tarafından incelenen adlar, önemli kültürel değerlerimiz arasındadır. Bugünkü gençlerin sahip oldukları adlar ve onların ad verme hakkındaki görüşleri gelecekteki adları belirlemede önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla araştırmada Türk ve Kazak öğrencilerin adlar ve onların ad verme hakkındaki görüşleri birbirleriyle karşılaştırılarak incelenmiş ve benzerlikler ile farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Türk ve Kazak kişi adları anlam ve şekil bakımından birbirleriyle yakınlık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durumun başlıca sebebi, tarihî münasebetlerin, kültür alışverişinin yanı sıra aynı örf ve âdeti paylaşmaktan kaynaklandığını söylemek mümkündür. Bu araştırma sonucunda Kazak ve Türk kültüründeki ad koyma ile tercihlerin, dini, tarihi ve gelenek ışığında yaşanan çağın eğilimleri doğrultusunda güncelliğini devam ettirdiği görülmektedir. Ayrıca ankete katılan öğrencilerin adlar ve ad koyma geleneği ile görüşleri gelecekteki adlarla ilgili önemli bilgiler içerdiği tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

1. Abdurrahman Varis. (2004). Türklerin ada koyma gelenekleri üzerine bir inceleme. *Milli Folklor*, sayı 61, s.124-133
2. Acıpayamlı O. (1992). Türk kültüründe ad koyma folklorunun morfolojik ve fonksiyonel

yönlere incelenmesi. VI. Milletlerarası Türk Halk Kongresi Bildirileri, Ankara.

3. Aksan Doğan (2000). Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim. Ankara: TDK Yayınları.
4. Ögel B. (1971). *Türk mitolojisi*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
5. Sakaoğlu, Saim. (2001). Türk Ad bilimi I. Ankara: TDK Yayınları.

**KAZAKİSTAN'DA YAŞAYAN TÜRK ÇOCUKLARINA TÜRK EDEBİYATI
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR"
(GALAXY INTERNATIONAL SCHOOL ÖRNEĐİ)**

Ömer Çam

Süleyman Demirel Üniversitesi
Filoloji ve Eğitim Bilimleri Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı 3.sınıf öğrencisi
Danışman: MA. Berikbolova Perizat

Ana dili, bir insanın kimliğini belirleyen en temel unsurlardandır. Yabancı bir ülkede ana dilin önemi daha çok artmaktadır, zira dilin gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması yurt dışında daha da büyük bir sorumluluktur. Diğer yandan yapılan birçok bilimsel araştırma, ana dilin akademik başarıya katkısının önemli ölçüde yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ana dilin kültürel kimliğin yeni kuşaklara iletilmesinde önemli bir araç olduğu da bir gerçektir (Yıldız, 2012).

Kazakistandaki vatandaşlarımızın çocukları açısından düşündüğümüzde, ana dilinin önemi daha da artmaktadır. Göçmen aileye mensup olan çocuk, bir taraftan kendi ailesi içerisinde yerli toplumdakinden tamamen farklı bir dili öğrenerek farklı değer ve normları edinerek ayrı bir sosyalleşme süreci yaşarken, diğer taraftan içinde yaşadığı toplumun okullarında, yerli arkadaşlık gruplarında, işyerlerinde, yüz yüze, yakından ve uzaktan ilişki içerisine girdiği sosyal çevrede ise, o toplumun dilini öğrenir, inanç, değer ve normlarına göre ayrı bir sosyalleşme süreci yaşar.

Günümüzde yurt dışında yaşayan Türk ailelerin çocukları kültürlerini, kimliklerini sürdürürebilmek için kendilerini öz kültürlerine bağlayan anadilleriyle birlikte içinde yaşadıkları toplumun dilini de iyi öğrenmek zorundadır. Bunun için sistemli ve programlı bir ana dili öğretimi ortamı sağlanmalıdır. Aksi takdirde ana dili yeterliklerine sahip olamayan bireylerin duygu ve düşüncelerini ikinci bir dile doğru bir şekilde aktarabilmesi mümkün değildir. Bu